
OPERAȚIUNILE DIVIZIEI 2 MUNTE ÎN TERITORIUL DINTRE PRUT ȘI BUG 3.VII - 17.VIII.1941

Cristina Tănase

Prima conflagrație mondială a fost un eveniment nerezolvat în esență, lăsând moștenire Europei numeroase contradicții care vor determina izbucnirea celui de-al doilea și mai teribil conflict de proporții mondiale. Acesta s-a desfășurat pe o suprafață ce a cuprins aproape întreaga planetă, producând imense distrugerii materiale și de vieți omenești, înregistrând implicarea civililor și militarilor într-o măsură niciodată văzută până atunci, a zdruncinat profund economii și societăți, a dezvăluit extraordinara dezvoltare a capacităților tehnologice puse în slujba voinței de distrugere a țărilor beligerante (Fiorani 2007, 11). Oameni și arme ale Aliaților și ale puterilor Axei s-au înfruntat vreme de șase ani lungi, din 1 septembrie 1939 până în 2 septembrie 1945, într-un conflict între democrație și totalitarism, marcând o cotitură epocală în istoria secolului XX (Fiorani 2007, 11).

După încercări nereușite de a atrage URSS în tabăra occidentală, lumea primește vestea semnării pactului de neagresiune germano-sovietic, la Moscova, la 23 august 1939 (Fiorani 2007, 33). În protocolul adițional secret cele două părți contractante își împart Europa Orientală în două *sfere de influență*: cea germană¹ și cea sovietică² (Fiorani 2007, 34). Pactul Ribbentrop - Molotov fixase destul de clar zonele de influență, cu toate acestea pretențiile celor două puteri au dus în final la încălcarea acordului. Interesul Germaniei pentru petrolul românesc și atitudinea agresivă a Rusiei față de România, după cedarea Basarabiei, părerile contradictorii privitoare la Comisia Europeană a Dunării, înființată după Războiul Crimeii și la comisia internațională dunăreană, înființată în anul 1920, acordul militar încheiat între Germania și Finlanda³, trasarea liniei de frontieră

între Rusia și România⁴ au fost tot atâtea motive de neîncredere între Hitler și Stalin și de încălcarea a acordului semnat în august 1939 (Chirnoagă 1986, 121-122). Însă cea mai mare nemulțumire a lui Stalin s-a manifestat față de semnarea actului tripartit, încheiat de Germania cu Italia și Japonia. Hitler propusese Uniunii Sovietice să intre în acest pact și să împartă lumea în sfere de influență. Dictatorul german viza înfrângerea Angliei și împărțirea imperiului ei colonial, însă Stalin era interesat numai de spațiul european, având pretenția de a i se recunoaște rolul de mare putere la Marea Neagră. În final discuțiile purtate între Führer și ministrul Molotov au eșuat, primul înțelegând că Stalin nu era mulțumit cu ceea ce obținuse la 23 august 1939 și că era interesat să-și extindă stăpânirea spre centrul și sudul Europei. De asemenea, informațiile despre activitatea neobișnuită în dezvoltarea industriei grele în Rusia, organizarea trupelor și transportarea acestora spre frontiera germană l-au obligat pe Hitler să ia măsuri definitive (Chirnoagă 1986, 125). În acest sens, unul dintre obiectivele majore ale lui Adolf Hitler a fost operațiunea Barbarosa⁵, parte a planului care trebuia să ducă la îndeplinire proiectul de stăpânire continentală a Reich-ului, de la Atlantic la Munții Urali. Strategii germani socoteau necesar un interval de zece săptămâni pentru a nimici într-un război fulger aparatul militar sovietic (Fiorani 2007, 98). Atacul dezlănțuit prin surprindere împotriva Uniunii Sovietice, la 22 iunie 1941, pe un front care se întindea din Finlanda până la Marea Neagră, a implicat peste 3 milioane de soldați germani⁶ (Fiorani 2007, 98). Forțelor

¹ Aceasta se întindea până la râul Vistula, incluzând și Lituania.

² Cuprindea Finlanda, Estonia, Letonia și Basarabia.

³ Acest acord a fost încheiat la 27 septembrie 1940.

⁴ Linia de frontieră trebuia să urmeze talvegul brațului Chilia însă rușii au pretins o serie de insule care aparțineau țărmului românesc și stăpânirea totală a apei canalului principal Chilia. După părerea lui Vișinski insulele ocupate nu prezentau nici un interes pentru români, aceștia având brațele Sulina și Sf. Gheorghe.

⁵ Denumirea provine de la porecla împăratului german Frederic I (secolul al XII-lea).

⁶ Armata germană cuprindea 153 de divizii, dintre care 15 de motorizate și 19 de blindate, 600.000 de mijloace auto, 3600

Wermachtului li se adaugă circa 500.000 de soldați români, slovaci, finlandezi, maghiari, italieni⁷ (Dumitrache 1997, 9) și „voluntari” francezi și spanioli (Fiorani 2007, 102). La 22 iunie 1941 armata română dispunea de 6 corpuri de armată C. 1, 2, 3, 4, 5, 7 A. Un corp de armată avea în componență de regulă trei divizii, fiecare dintre acestea având trei regimente de infanterie și două regimente de artilerie ușoară⁸. Un regiment de infanterie era format din trei batalioane. Fiecare corp de armată mai avea în componență un regiment de artilerie grea, dotat cu tunuri 105, cu bătaie 17 km și obuziere 150, cu bătaie 14 km și unul de pionieri. Un corp de munte, o divizie de grăniceri și divizia 35 infanterie, o divizie moto-mecanizată, șase brigăzi de cavalerie, trei brigăzi de fortificație, o brigadă de infanterie marină și câteva unități de artilerie grea independente completeau tabloul de efective al armatei române. Trupele din prima linie erau bine instruite, dar nu aveau armamentul corespunzător celui de care dispunea Uniunea Sovietică. Trupele terestre erau susținute de trei flotile de informație și bombardament ușor, dotate cu avioane I.A.R., fabricate la Brașov, trei flotile de vânătoare, având aparate de fabricație diferită, P.Z.L. poloneze, I.A.R. românești și Messerschmidt germane, trei flotile de bombardament cu aparate Heinkel german, Loos și Karas poloneze, Potez-63 francez, Savoia italian și Blenheim englez, o escadrilă de legături, un grup de transport și un grup sanitar. Pentru paza teritoriului aviația independentă dispunea de trei grupuri P.Z.L. și o escadrilă Heinkel la București, trei grupuri P.Z.L. la Ploiești și o flotilă de hidroaviație la Constanța⁹ (Chirnoagă 1986, 131-133). Armata Roșie dislocase pe frontul occidental de 2 milioane și jumătate de oameni (Fiorani 2007, 102) organizați în 30 divizii de infanterie, 14 divizii motorizate și opt divizii de cavalerie (Chirnoagă 1986, 137).

Primul obiectiv l-a constituit eliberarea Basarabiei și a Bucovinei de Nord. Dispozitivul de luptă dispus pe frontul românesc a fost următorul: Armata 4 Română, condusă de generalul Nicolae

de tancuri și peste 2700 de avioane.

⁷ Armatele 3 și 4 Române cu circa 15 divizii, slovaci cu trei divizii, finlandezii cu 18 divizii, maghiarii cu trei brigăzi și italienii cu trei divizii. Aceste trupe constituiau împreună cu Armata 11 Germană grupul de armată „general Antonescu”.

⁸ Armamentul din dotarea acestor regimente de artilerie cuprindea tunuri 75 și obuziere 105.

⁹ Flotila de la Constanța avea aparate Henschel, Savoia și Hurricane și trei escadrile bombardament-torpilor.

Ciupercă și formată din Corpurile 2, 3, 4 și 5 Armată, având în componență opt divizii de infanterie și o brigadă de cavalerie era dispusă între Gura Siretului și Comarna; Armata 11 Germană, condusă de generalul Eugen von Schobert, având șapte apoi nouă divizii de infanterie germană și patru divizii de infanterie română era dispusă pe Prut până la Darabani; Armata 3 Română, aflată sub comanda generalului Petre Dumitrescu, având misiuni operative, doar de la 2 iulie 1941, era compusă din Corpul de Munte și Corpul de Cavalerie și acoperea granița din Bucovina până la Cărlibaba. Sectorul Dunării maritime era acoperit de forțe ale Corpului 2 Armată, dispus în Dobrogea. Marele Cartier General Român mai dispunea de două divizii care au intrat ulterior în subordinea armatei germane și de aviația de luptă, compusă din escadrile de bombardament, vânătoare și de recunoaștere și legătură (Dumitrache 1997, 10). Deoarece frontul românesc era mai înaintat spre est decât restul frontului spre Marea Baltică s-a hotărât ca ofensiva pe Prut să înceapă în data de 2 iulie 1941. Divizia 2 Munte, condusă de generalul Ion Dumitrache¹⁰, făcea parte din Armata 3 Română care acționa pe granița cu Bucovina, între Rădăuți și Suceava¹¹ și avea direcția de atac Noua Suliță - Hotin - Nistru - Bug¹².

Înainte de a parcurge traseul Diviziei 2 Munte, după trecerea acesteia peste râul Prut spre frontul de Est, considerăm necesare câteva precizări legate de materialul cercetat. Baza acestei lucrări o constituie o parte a Fondului „General Ion Dumitrache”, aflat în Arhiva de istorie contemporană a Muzeului Județean de Istorie Brașov. Acest fond s-a constituit prin donațiile făcute de generalul Ion Dumitrache și de către Aurelia Dumitrache, soția acestuia, în perioada 1984-1999. Fondul cuprinde documente manuscrise și dactilografiate și fotografii realizate în timpul operațiunilor la care generalul Dumitrache a participat pe frontul celui de-al Doilea Război Mondial. Pentru refacerea traseului Diviziei 2 Munte am studiat un album

¹⁰ În vara anului 1939 colonelul Ion Dumitrache a fost numit comandant al Brigăzii 2 Mixte Munte, având misiunea să apere granița maramureșeană de pe Tisa, până la pronunțarea dictatului de la Viena (30 aug. 1940). În august 1940, Brigada 2 Mixtă Munte s-a retras la Deva, de unde a plecat pe front. La 10 mai 1941 colonelul Dumitrache a fost avansat la gradul de general. După o lună și jumătate, la 22 iunie, desfășura acțiuni militare de-a lungul Prutului, pentru ca în zorii zilei de 2 iulie să treacă la ofensivă împotriva Uniunii Sovietice.

¹¹ Muzeul Județean de Istorie Brașov, Arhiva de Istorie Contemporană (în continuare MJIBv, Arh. IC), nr. inv. 3179, f. 58.

¹² MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3457.

de fotografii numit „Amintiri din război”¹³ și copia „Jurnalului de operații a Corpului de Munte de la 1941 la 30 martie 1943”¹⁴. În ceea ce privește albumul de fotografii credem că a fost realizat de către un subordonat al generalului Dumitrache, pe front, pe măsură ce Divizia 2 Munte înainta în teritoriul sovietic. Fotografiiile, fixate pe foaie velină, surprind cronologic traseul urmat de Divizia 2 Munte. În privința toponimiei am păstrat denumirile așa cum au fost menționate de către autor, adăugând între paranteze denumirile actuale. Albumul conține 86 de file cu 682 fotografii alb/negru numerotate și însoțite de explicații scurte despre data și locul momentului imortalizat, logistica, peisajul de război, aspecte de viață cotidiană, aspecte privind relațiile dintre membri Diviziei 2 Munte și localnici, etc. Jurnalul de operații a fost redactat sub forma unui raport militar, relatările fiind scurte și concise. Informațiile privind populația din teritoriile parcurse de Divizia 2 Munte apar sporadic și surprind prin caracterul tehnic cu care sunt prezentate. Cu toate acestea, studiarea materialului iconografic coroborată cu cercetarea „Jurnalului” a dus la întregirea tabloului privind operațiunile întreprinse de Divizia 2 Munte în teritoriul delimitat de râurile Prut și Bug.

În intervalul 22 iunie - 1 iulie 1941 s-au desfășurat acțiuni militare locale în zona Prutului pentru ca în zorii zilei de 2 iulie să se treacă la ofensivă pe întregul front românesc. După atacul asupra frontierei, în 3 iulie 1941, la intrarea în localitatea Tureatca (azi Turyatka) populația bucovineană a întâmpinat Armata Română cu flori, lapte și pâine (foto 1¹⁵). Trupele au traversat Ținutul Herța pe direcția nord-est, prin satele Târnauca (azi Ternavka) și Molnița (azi Mohylivka), ajungând pe malul drept al Prutului. Toate podurile între Cernăuți și Noua Suliță fiind distruse, Diviziile Corpului de Munte, aflate în linia întâi, au trecut la refacerea acestora cu mijloacele proprii și cu ajutorul materialelor din zonă. Dacă Divizia 1 Munte a trecut Prutul fără întârziere, Divizia 2 Munte a fost nevoită să intervină cu toată artileria, în ziua de 4 iulie, în ajutorul Batalioanelor de avangardă, care au respins până seara inamicul din zona Herța. Acesta mai stăpânea doar un mic „cap de pod” la sud de Noua Suliță și care în cursul nop-

Foto 1. Tureatca. Soldații români primesc lapte din partea țăranilor bucovineni.

Foto 2. Orașul Noua Suliță incendiat de armatele rusești.

ții a fost „aruncat” peste râul Prut¹⁶. După ce pionierii români au refăcut podul distrus de armata rusă, materialul logistic al Diviziei 2 Munte a fost transportat pe pod, iar trupele pe bărci și portițe. În drumul spre Hotin Armata Română a traversat orașul Noua Suliță distrus prin incendiere de trupele ruse aflate în retragere (foto 2¹⁷). În zilele de 6-7 iulie Divizia 2 Munte (întărită cu cele două Divizioane de artilerie grea ale Corpului de Armată) și Divizia de Cavalerie au dus lupte crâncene pentru cucerirea orașului Hotin. În dimineața zilei de 8 iulie toate unitățile sovietice rămase între Hotin și Nistru s-au predat după ce distruseseră o mare parte a materialelor și omorâseră caii care nu au putut fi evacuați peste Nistru.¹⁸ Armata Română a capturat câteva mii de prizonieri (foto 3¹⁹) și zeci de camioane (foto 4²⁰) care nu au putut fi distruse

¹³ MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3457-4140.

¹⁴ MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3179.

¹⁵ MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3487.

¹⁶ MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3179, ff. 59-60.

¹⁷ MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3499.

¹⁸ MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3179, f. 62.

¹⁹ MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3507.

²⁰ MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3504.

Foto 3. Armament capturat de Armata Română la Hotin.

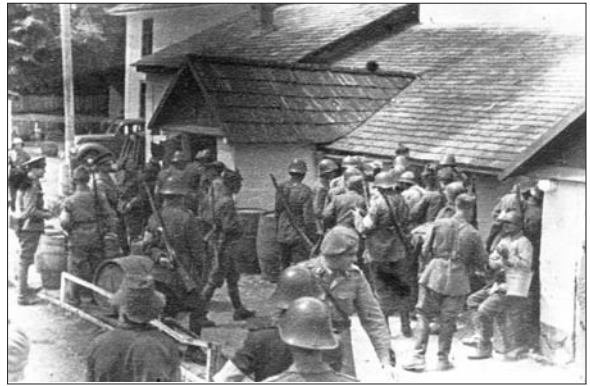

Foto 6. La fabrica de bere din Securenii.

Foto 4. Prizonieri ruși la Hotin.

Foto 5. Frizeria în aer liber de la Securenii.

de trupele rusești aflate în retragere. Batalionul 15 Vânători de Munte a primit misiunea de curățire a câmpului de bătălie, iar după ce a străbătut orașul de la sud la nord a înălțat tricolorul pe turnul Cetății Hotinului²¹. Această victorie consfințează

²¹MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3179, f. 62.

eliberarea nordului Bucovinei. În zilele următoare trupele române au întâmpinat rezistențe slabe în zona localităților Varticăuți (azi Vartikivtsi), Chelmenți (azi Kelmentsi), Ianăuți (azi Ivanivtsi), Româncăuți (azi Romankivtsi), Clocușna (Basarabia). La trecerea prin satele din nordul Basarabiei generalul Ion Dumitrache nota: „aceiași populație care se bucura de întregirea Țării cu 20 de ani în urmă, când într-o divizie de acoperire fiind, ne bucuram văzând pe românii de aici harnici și cuminiți. Aceiași erau acum mult mai însuflețiți, că au scăpat din robia de un an atât de cruntă”²². La Securenii (azi Sokryani) soldații români au făcut un popas binemeritat în curtea fabricii de bere (foto 5²³) sau la frizeria improvizată în aer liber (foto 6²⁴). Între timp, la postul de comandă, instalat în clădirea școlii din localitate se făceau pregătirile de trecere a Nistrului. Din cauza debitului crescut mijloacele Corpului de Munte nu au ajuns cu podul până la malul opus, fiind utilizat și materialul Diviziei de rezervă, fapt ce a dus la întârzierea instalării trupelor de asalt și a dat ocazia cazematelor rusești să reacționeze. În aceste condiții, la 18 iulie, primele companii care au traversat fluviul au suferit pierderi grele în oameni și materiale. Comandamentul Armatei Române a convocat la postul său de comandă de la Ocnița pe comandanții ambelor Corpuri de armată stabilind strategia de cucerire a cazematelor. În timpul staționării pe malul drept al Nistrului Brigada de Munte a redactat și distribuit manifeste în limba rusă locuitorilor din zonă²⁵ (foto 7²⁶).

²²MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3179, f. 62.

²³MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3528.

²⁴MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3525.

²⁵MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3179, ff. 63-64.

²⁶MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3560.

Foto 7. Ucrainenii citind manifeste.

Foto 8. Soldații români prelucrând grâul la Obodovca.

În ziua de 20 iulie, conform ordinului Armatei a III-a, Divizia 2 Munte reia atacul spre est, pe direcția Șugachi (azi Suhaky) - Tropova (azi Tropove) - Lozova (azi Lozova) - Sapejanka (azi Sapizhanka) - Juralevca (azi Zhuravlivka), unde trupele poposesc timp de două zile (23-24 iulie) continuând apoi urmărirea armatei ruse spre localitatea Tulcin (azi Tulchin). În zilele de 25-28 iulie Divizia 2 Munte și Batalionul 7 al Grupului 4 Vânători de Munte au ajuns la Savinți (azi Savyntsi). Aici Batalionul de Vânători a fost surprins de inamic „fără măsurile de siguranță convenite”²⁷. În consecință a avut loc o luptă la baionetă în timpul căreia au „căzut” mulți soldați români. În perioada următoare trupele au înaintat pe direcția sud-est, spre localitățile Cozinți (azi Kozyntsi) - Obodovca (azi Obodivka) unde „am fost nevoiți să rămânem câteva zile din cauză că ne îndepărtasem prea mult de servicii și nu mai soseau reprovizionările cu pâine. Divizia 2 Munte a făcut față acestei situații, cu ajutorul unor specialiști din colhozul local. Aceștia, cu ajutorul ostașilor, au secerat grâul, l-au treierat (foto 8-9²⁸), l-au măcinat și au copt pâine îndestulând nevoile până în 3 august”²⁹ dimineața când s-a reluat marșul spre râul Bug. În seara aceleiași zile, din cauza unor informații greșite Comandamentul Gr. 58 Recunoaștere intră în liniile rusești și este luat prizonier. „La o jumătate de oră sosea în gara Zaplaz și Comandamentul Diviziei a 2-a cu două mașini. A trecut mai departe spre Agiejevca intrând la rândul-i într-o linie de trăgători inamică. Deoarece mașinile negre au apărut deodată de după deal, trăgătorii sovietici crezând că sunt tancuri, au luat-o la fugă, ceea ce

Foto 9. Soldații români prelucrând grâul la Obodovca.

a făcut ca mașinile să se oprească și să întoarcă. Inamicul dezmeticindu-se a tras asupra lor... Ofițerii au sărit din mașini și printr-un lan de grâu au luat-o la fugă. A fost rănit cpt. Bălănescu și dus de ceilalți ofițeri. Au fost imobilizate mașinile și omorât șoferul de la prima mașină (foto 10-12³⁰) din care și Generalul Comandant a scăpat cu fuga prin lanurile înalte”³¹. Abia în noaptea de 4/5 august trupele sovietice au fost respinse spre Bug. În retragere acestea au făcut mare risipă de muniție, au incendiat gara Wradiewka (azi Wradijiwka) și au distrus ferma de porci de la Alexandrodor (azi Olexandrodor). În luptele din localitatea Zaredarovca (azi Tsaredarivka) Divizia 2 Munte a pierdut 30 de soldați³². Timp de zece zile Diviziile române s-au oprit pe malul drept al Bugului. „S-a dat prilej de odihnă, fiindcă nu ne oprisem din mers decât pentru respins rezistențele în fața cărora se opreau Diviziile de Cavalerie. S-a revăzut starea higienică și reparațiunile materialelor,

²⁷ MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3179, f. 65.

²⁸ MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3631, 3632.

²⁹ MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3179, f. 65.

³⁰ MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3639, 3640, 3648.

³¹ MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3179, f. 65.

³² MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3179, f. 66.

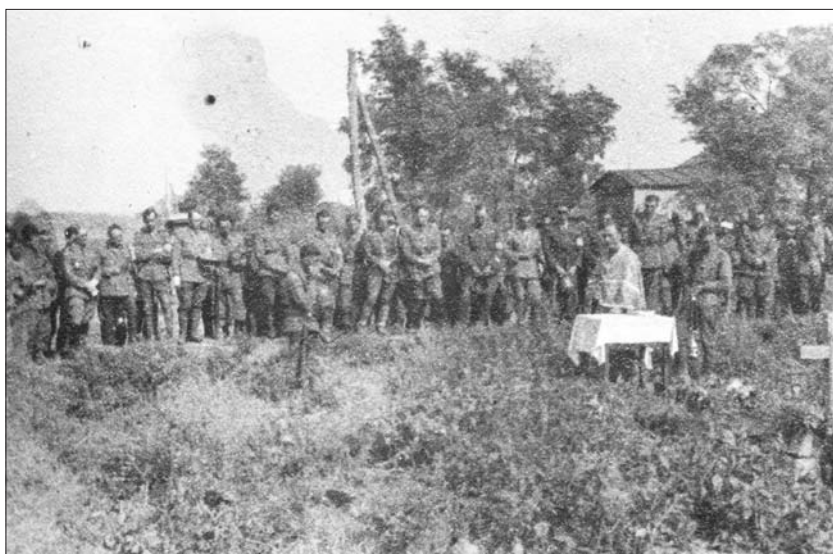

Foto 10. Serviciul religios la înmormântarea șoferului Nichifor Constantin.

Foto 11. Decorarea post-mortem a ostașului Nichifor Constantin.

Foto 12. Mașina generalului Dumitrache lovită de un obuz.

s-a pus în ordine eșalonarea serviciilor și asigurarea reprovizionărilor. Totodată s-a făcut și față zvonurilor care circulau printre ostași, că ne vom întoarce în Țară fiindcă numai până aici erau proiectate operațiuni pentru armata română”³³.

Urmărind traseul indicat în copia „Jurnalului” și succesiunea imaginilor din albumul fotografic observăm câteva neconcordanțe. În „Jurnal” localitățile traversate de trupele Diviziei 2 Munte se succedă conform localizării cartografice a acestora. În schimb, în cazul cercetării albumului de fotografii observăm că satele traversate de armata română nu corespund traseului stabilit de ordinul Armatei a III-a și prezentat de noi mai sus. Astfel, din satul Juralevca, unde Divizia 2 Munte

staționează în zilele de 23-24 iulie 1941, conform albumului fotografic Armata Română se îndreaptă spre Odaia³⁴, traseul continuând prin localitățile Chirnasovca (azi Kyrnasivka), Capustiani (azi Kapustyany), Savinți, Cozinti, Obodovca, Tulcin, Moghilev (azi Mohyliv), Lipcani, Obodovca, gara Zaplazi, Crivoie Oziero, gara Wradijiwka, Zaredarovca, Olexandrodor, până la Wosnesensk (17-20 august), situat pe malul drept al Bugului (foto 13)³⁵. Diferențele dintre cele două lucrări cercetate se datorează mai multor factori. Pe de o parte albumul cuprinde imagini care au immortalizat și alte trupe decât cele ale Diviziei 2 Munte și care nu au avut întotdeauna un traseu identic. Pe de altă parte stocarea imaginilor nu se realiza zilnic ci doar în perioadele de acalmie și numai după ce se intra în posesia întregului material. Cu toate acestea albumul conține informații de mare valoare documentară, atât în ceea ce privește fotografiile cât și textele aferente acestora. Astfel, o serie de imagini surprind relațiile sociale stabilite între trupele române și populația autohtonă: bucovinenii din Tureatca întâmpină armata cu flori, lapte și pâine; ucrainenii sunt surprinși într-o discuție relaxată cu unul dintre ofițerii armatei române; țărani din Zaplaz, cunoscători ai limbii române, descriu suferințele provocate de regimul bolșevic (foto 14³⁶); la Zaredarovca preotul brigăzii botea-

³⁴ În realitate este satul Odaia, situat la sud-est de orașul Tulcin.

³⁵ MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3687.

³⁶ MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3638.

³³ MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3179, f. 66.

Foto 13. Podul de pontoane peste Bug.

Foto 14. Țăranii ruși descriu suferințele din timpul regimului bolșevic.

Foto 15. Zaredarovca. Preotul brigăzii botează copiii născuți sub regimul bolșevic.

ză copiii născuți sub regimul bolșevic (foto 15³⁷). Localnicii apar adeseori alături de soldații și ofițerii români fără însă a lăsa impresia că fotografia este rezultatul unei acțiuni de constrângere, așa cum este cazul imaginilor în care apar grupurile de prizonieri. În timpul staționărilor pe durata a două sau mai multe zile postul de comandă era întotdeauna instalat în clădirea școlii din localita-

te. De obicei popasurile erau condiționate de refacerea podurilor peste râuri, distruse de armatele rusești aflate în retragere, sau de aprovizionarea cu alimente. Intensitatea conflictelor armate poate fi dedusă cu ajutorul imaginilor care înfățișează peisajul dezolant al așezărilor umane. Astfel, trupele române traversează o serie de localități importante aflate în ruină (Noua Suliță, Hotin, Tulcin, Lipcani) și sate ale căror biserici fuseseră bombardate (Juralevca, Odai) sau transformate de armatele sovietice în teatru (Savinți) ori atelier de fierărie (Obodovca). Din tot corpul ofițeresc immortalizat singurele persoane nominalizate sunt generalul Ion Dumitrache și șoferul acestuia, căzut la datorie. În condițiile în care nici textul „Jurnalului” nu indică numele ofițerilor aflați în subordinea generalului Dumitrache identificarea acestora este foarte dificilă și ar necesita o cercetare de durată îndelungată în arhivele militare. Însă, dat fiind subiectul studiului de față, aceste tip de date nu prezintă o importanță deosebită.

Supranumită *Divizia de Cremene*, Divizia 2 Munte, aflată de cele mai multe ori în linia întâi, a obținut succese remarcabile, demonstrând o forță combativă comparabilă cu a unităților germane, dotate cu armament modern și cu trupe având pregătire militară amplă și îndelungată. Reconstituirea detaliată a traseului și operațiunilor unităților de munte s-a bazat exclusiv pe cercetarea Fondului de documente „General Ion Dumitrache”, constituit prin acte de donație pe durata mai multor ani. Cu toate că „Jurnalul de operații” are un puternic caracter militar, adeseori textul relatează aspecte de cotidian și relații interumane. Tabloul de război, sub toate aspectele sale, a fost completat cu ajutorul materialului iconografic. Acesta are un caracter esențial atât prin prisma numărului însemnat de fotografii cât și prin valoarea sa documentară.

³⁷ MJIBv, Arh. IC, nr. inv. 3664.

Bibliografie

- Chirnoagă 1986:** Pl. Chirnoagă, Istoria politică și militară a războiului României contra Rusiei sovietice. 22 iunie 1941 - 23 august 1944, ediția a II-a (Madrid: Editura Carpații 1986).
- Dumitrache 1997:** I. Dumitrache, Divizia de cremene. Memorii din campania 1941-1944 (Brașov 1997).
- Fiorani 2007:** Fl. Fiorani, Istoria ilustrată a celui de-al Doilea Război Mondial (București: Editura Enciclopedia Rao 2007).

Military operations of the 2nd Mountain Division in the territory between the Prut and Bug (July 3 - August 17, 1941)

Abstract

In the attack on the Soviet Union on June 22, 1941, on the front stretched from Finland to the Black Sea, there were involved more than three million German soldiers and about 500,000 Romanian, Slovak, Finnish, Hungarian and Italian soldiers and the French and Spanish "volunteers". The 3rd Romanian army under the command of General Petre Dumitrache, which consisted of the Mountain Corps and the Cavalry Corps, covered the border from Bukovina to Cărlibaba. The 2nd Mountain Division led by General Ion Dumitrache was acting on the border with Bucovina, between Rădăuți and Suceava, and had the main attack vector Novoselytsia – Hotin. Three weeks after crossing the Prut River, the 2nd Mountain Division crossed the Dniester moving to the east-southeast. On August 17, 1941 the troops which were under General Dumitrache's command reached the right bank of the Bug River.

This study is based on the collection of documents of General Ion Dumitrache stored in the archive of the Brasov County Museum of History and formed on the basis of materials donated to the museum by the Dumitrache family from 1984 to 1999.

List of illustrations:

- Photo 1. Turyatka. Romanian soldiers get milk from the farmers of Bukovina.
- Photo 2. Novoselytsia set on fire by Russian troops.
- Photo 3. Weapons captured by the Romanian Army in Hotin.
- Photo 4. Russian prisoners in Hotin.
- Photo 5. Barbershop in the open air at Secureni.
- Photo 6. At the Secureni Brewery.
- Photo 7. Ukrainians read manifestos.
- Photo 8. Romanian soldiers processing the wheat at Obodovka.
- Photo 9. Romanian soldiers processing the wheat at Obodovka.
- Photo 10. Religious funeral service at the grave of driver Nichifor Constantin.
- Photo 11. Posthumous rewarding of soldier Nichifor Constantin.
- Photo 12. General Dumitrache's car hit by a shell.
- Photo 13. Pontoon bridge across the Bug.
- Photo 14. Russian peasants tell about the hardships of the Bolshevik regime.
- Photo 15. Zaredarovka. Brigade priest baptizes children born under the Bolshevik regime.

Военные операции 2-й горной дивизии на территории между Прутом и Бугом (3 июля - 17 августа 1941 г.)

Резюме

В нападении на Советский Союз 22 июня 1941 года, на фронте протяженностью от Финляндии до Черного моря, принимали участие более трех миллионов немецких солдат и около 500 000 румынских, словацких, финских, венгерских и итальянских солдат и французских и испанских «добровольцев». 3-я румынская армия под командованием генерала Петре Думитреску, состоявшая из Горного и Кавалерийского корпусов, занимала границу от Буковины до Кырлибабы. 2-я горная дивизия, возглавляемая генералом Ионом Думитраке, действовала на границе с Буковиной, между Рэдэуць и Сучавой, и имела основное направление атаки Новоселица – Хотин. Через три недели после пересечения реки Прут 2-я горная дивизия перешла Днестр, продвигаясь на восток-юго-восток. 17 августа 1941 года войска под командованием генерала Думитраке достигли правого берега реки Буг.

Данная статья посвящена исследованию фонда документов генерала Иона Думитраке, хранящегося в архиве Уездного исторического музея Брашова и сформированного на основе материалов, переданных музеем семьей Думитраке в период с 1984 по 1999 год.

Список иллюстраций:

Фото 1. Турятка. Румынские солдаты получают молоко от буковинских крестьян.

Фото 2. Город Новоселица, подожженный русскими войсками.

Фото 3. Оружие, захваченное румынской армией в Хотине.

Фото 4. Русские пленные в Хотине.

Фото 5. Парикмахерская под открытым небом в Секурень.

Фото 6. На пивоварне в Секурень.

Фото 7. Украинцы читают листовки.

Фото 8. Румынские солдаты на обработке зерна в Ободовке.

Фото 9. Румынские солдаты на обработке зерна в Ободовке.

Фото 10. Панихида на могиле шофера Никифора Константина.

Фото 11. Посмертное награждение солдата Никифора Константина.

Фото 12. Автомобиль генерала Думитраке после попадания снаряда.

Фото 13. Понтонный мост через Буг.

Фото 14. Русские крестьяне рассказывают о тяготах большевистского режима.

Фото 15. Заредаровка. Бригадный священник крестит детей, родившихся при большевистском режиме.

06.02.2014

Cristina Tănase, Muzeul Județean de Istorie Brașov, Piața Sfatului, nr. 30, RO-500025 Brașov, România, e-mail: cristinatanase67@yahoo.com

